

Kaupungin vastine annettuihin mielipiteisiin / yleiset periaatteet

1. Asemakaavaan merkitty ajoyhteys:

Asiaa on pohdittu nähtävillä olon ajan monesta näkökulmasta. Vaihtoehtoja olivat:

- Onko se rasi-tie, jonka kunnossapito kuuluu rasi-tieeseen oikeutetulle?
 - Rasi-tietun kiinteistön omistajaa ei voida velvoittaa suorittamaan työtä oikeutetun kiinteistön hyväksi
- VAI kunnossapitolain 6 § 2 momentin mukaisesti "Sellainen yleisen alueen osa, joka on asemakaavan mukaan tai muutoin tarkoitettu käytettäväksi katuna, on kuitenkin pidettävä kunnossa siten kuin 3 ja 4 §:ssä on kadun kunnossapidosta säädetty."
- VAI kunnossapitolain 6 § 3 momentin mukaisesti: "Jos tontti rajoittuu puistoon tai muuhun yleiseen alueeseen ja tontille johtaa kulkutie alueen kautta, tontinomistaja on velvollinen huolehtimaan 4 §:ssä tontinomistajan tehtäviksi säädettyistä töistä enintään 24 metrin etäisyyteen saakka tontin rajasta."
- VAI kunnossapitolain 4 § mukainen tonttiliittymä, jolloin: Tontinomistaja vastaa myös tontille johtavan kulkutien kunnossapidosta.

(Kunnossapitolaki 4 § (15.7.2005/547) 1 momentti:

Kadun kunnossapito kuuluu kunnalle.

Kunnossapitolaki 6 § 1 momentti:

Kunnan hallinnassa oleva tori, katuaukio, puisto ja muu näihin verrattava yleinen alue on kunnan pidettävä alueen käyttötarkoituksen vaatimassa kunnossa.)

Kaavoitus on antanut näkökulmansa asiaan, joita hyödynnetään vastauksissa:

"Sytä ajoyhteysmerkinnöille ja erilaisille valinnoille:

Ajoyhteyksiä on pohdittu lähinnä siltä liikenteelliseltä kantilta, että onko ko. yhteys tarkoitettu yleiseksi kulkuväyläksi (=on käytetty katu-merkintää) vai jotakin tiettyä rajoitettua käyttäjäryhmää varten tietylle kiinteistölle/rakennukselle/kohteelle (=on käytetty ajoyhteys-merkintää). Eli tarpeesta päästä ajoneuvolla kadulta kohteeseen. Näitähän on myös rakennetuilla korttelialueille 'ajo' merkinnällä, jotta korttelin sisällä oleva esim. taloyhtiö hoitaa ajoyhteyden kunnossapidon. Ajoyhteyden merkintä antaisi erikoisoikeuden kulkea ajoneuvolla jostakin sellaisesta paikasta, jossa normaalisti ajoneuvolla liikkuminen on kielletty esim. puisto/suojaviheralue. Mutta että se olisi lisäoikeus kiinteistöjen käyttäjille, eikä lisävelvoite kunnalle.

Tapauksesta riippuen ajoyhteyden merkintä voi tarkoittaa mitä tahansa näistä edellä esitetystä vaihtoehdoista. Muutamia esimerkkejä:

- Onko se rasi-tie, jonka kunnossapito kuuluu rasi-tieeseen oikeutetulle?

- (Rasitetun kiinteistön omistajaa ei voida velvoittaa suorittamaan työtä oikeutetun kiinteistön hyväksi)

Jos ajoyhteys kulkee toisen (tai useamman) muun tontin läpi korttelialueella, sovelletaan tätä vaihtoehtoa. Osa näistä on merkitty kaavaan ”ajo” merkinnällä ja osasta on tehty pelkkä rasite. Rasitteiden perustaminen haetaan erikseen kaiketi kiinteistörekisterin pitäjältä (maanmittauslaitos) ja myös Kouvolan kaupunki.

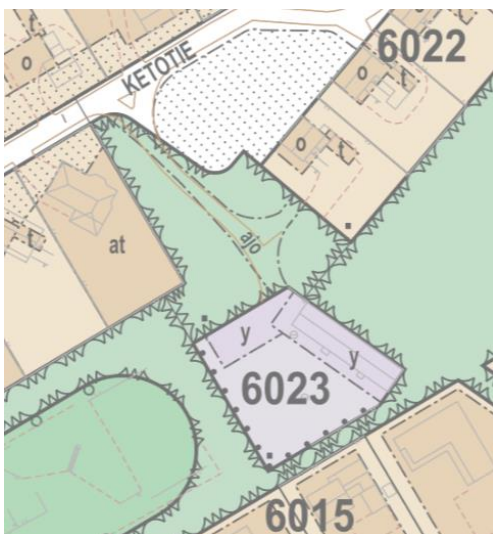
- VAI kunnossapitolain 6 § 2 momentin mukaisesti ”Sellainen yleisen alueen osa, joka on asemakaavan mukaan tai muutoin tarkoitettu käytettäväksi katuna, on kuitenkin pidettävä kunnossa siten kuin 3 ja 4 §:ssä on kadun kunnossapidosta säädetty.”

Jos ajoyhteys on merkitty kaavaan yleiselle alueelle sitovalla merkinnällä ja nimetty, sovelletaan tätä vaihtoehtoa. Esimerkkinä Topinkuja alla. (Tätä kohdetta ei ollut mukana ehdotuksessa)

- VAI kunnossapitolain 6 § 3 momentin mukaisesti: ”Jos tontti rajoittuu puistoon tai muuhun yleiseen alueeseen ja tontille johtaa kulkutie alueen kautta, tontinomistaja on velvollinen huolehtimaan 4 §:ssä tontinomistajan tehtäviksi säädettyistä töistä enintään 24 metrin etäisyyteen saakka tontin rajasta.”

Näitä ei montaa ole, mutta esim. se Tornionmäen entinen nuorisotalo, joka nyt puretaan, on tällainen kohde. Myös tuo viereinen pientalotontti, koska kaavassa on sen edustalle merkitty istutettava osa sitovalla merkinnällä ja ajoyhteys merkitty kaavaan johtamaan myös sille. Kaavassa on yleensä vain tunnistettu tarve ajoyhteydelle, mutta ei sinänsä tarvetta kadulle. Tämähän on myös kustannuskysymys, kadunrakentaminen infroineen ei ole tarkoituksenmukaista kaikkialla.”

- VAI kunnossapitolain 4 § mukainen tonttiliittymä, jolloin: Tontinomistaja vastaa myös tontille johtavan kulkutien kunnossapidosta.

Tonttiliittymiä ei ole merkitty kaavoihin, vaan tonttiliittymän rakentaa tontin omistaja rakennusluvassa mainittuun kohtaan. Sinällään, jos asuinrakennus sijaitsee viheralueella, eikä ole kaavan mukainen tontti ja ajoyhteys kuitenkin kulkee esim. viheralueella, on tieyhteys laskettu tonttiliittymäksi. / Ks. vastine kohdassa 2. Sosiaaliset syyt.

Edellä mainittujen esimerkkien valossa kukin ajoyhteyteen liittyvä mielipide on ratkaistu vastineissa tuolta pohjalta. Ja vastaavat muut kohteet linjataan samalla tavalla.

2. Tonttiliittymät / viheralueella olevat tieyhteydet

Vastineissa on vedottu sosiaalisiin / yksityiselämään liittyviin syihin tontille johtavien ajoyhteyksien kunnossapidon jatkamiseksi. Näissä tapauksissa on siis kyse siitä, että kohteet on luokiteltu ehdotuksessa tonttiliittymäksi tai esim. viheralueella olevaksi tieyhteydeksi, joka johtaa vain alueella olevalle rakennukselle. Tämän osalta kaupungin vastineena toimii teknisen lautakunnan 23.2.2023 § 31 päätös kuntalaisaloitteista tontille johtavan kulkutien kunnossapidosta .

”Kuntalaisaloitteissa esitettiin, että Kouvolan kaupungin talousarvioon tulisi varata määräraha, joka sisältää kaupungin asemakaava-alueen omakotitalojen aurausvallien poistot yli 75-vuotiaiden kuntalaisten ja vammaisten kuntalaisten kiinteistöjen pihaliittymistä. Tässä vastauksessa on tarkasteltu asian oikeudellista ja taloudellista puolta kunnossa- ja puhtaanapitolain näkökulmasta. Lisäksi on tuotu esiin asian jäsentymisen osaksi sosiaalihuoltoa ja sosiaalipalveluita.

Oikeudellinen arviointi

Kunnossapidon näkökulmasta asiasta on säädetty kunnossa- ja puhtaanapitolaissa. Lain 4 §:n mukaan vastuut jakautuvat seuraavasti: *”Kadun kunnossapito kuuluu kunnalle. Tontinomistajan velvollisuutena on pitää tontin kohdalla oleva jalkakäytävä käyttökelpoisena poistamalla jalankulkua haittaava lumi ja jää sekä huolehtia liukkauden torjumisesta jalkakäytävällä ja liukkauden torjumiseen käytetyn kiviaineksen poistamisesta jalkakäytävältä. Lisäksi tontinomistajan velvollisuutena on tarvittaessa poistaa jalkakäytävälle tai sen vierelle kertyneet lumivallit sekä pitää jalkakäytävän viereinen katuojja ja sadevesikouru lumettomana ja jäättömänä. Tontinomistaja vastaa myös tontille johtavan kulkutien kunnossapidosta.”*

Juridisen vastuunjaon perusteella tontinomistajan tulee huolehtia tonttiliittymänsä lumenpoistosta myös niiltä osin, kuin kyse on kaupungin kunnossapitotehtävän toteuttamisen eli auraamisen yhteydessä tonttiliittymään kertyneistä lumista.

Käytännön ja talouden näkökulma

Yhdyskuntatekniikan kunnossapidolla on vastuullaan katuja ja ajoväyliä noin 700 kilometriä, kevyen liikenteen väyliä hiukan alle 300 kilometriä, lisäksi P-alueita vajaa 30 hehtaaria. Tonttiliittymiä katuverkolla on reilut 3000 kappaletta.

Jos tonttiliittymät avattaisiin lumenaurauksen yhteydessä, vaikuttaisi tämä mm. seuraaviin asioihin:

- Viive auraustyönkestossa tonttikaduilla olisi useita tunteja aurausreittien loppupäässä. Viive kohdistuisi nimenomaan tonttikaduille. Viive aiheuttaisi ongelmia mm. kuljettajien lepoaikoihin.

- Viiveen vuoksi kunnossapidon viivästyminen voi heijastua lisääntyneisiin katuverkolla tapahtuneisiin vahinkoihin ja vahingonkorvausvaateisiin. Esimerkiksi tavallinen liukastumisvahinko maksaa kunnalle keskimäärin muutaman tuhatta euroa. Kunnossapidon viivästyksellä voi siis olla myös muita liitännäiskuluja.
- Osa kalustosta ei sovellu tonttiliittymien kunnossapitoon, joten viiveen ja kaluston rajoitteiden vuoksi tulisi tonttikatujen ja liittymien talvikunnossapitoon varata lisää kalustoa.
- Lumenajon tarve kasvaa, koska liittymistä siirretty lumi jäisi kaupungin vastuulle ja täyttäisi entisestään monin paikoin ennestäänkin ahtaita lumitiloja.
- Kuntalaispalautteen määrä lisääntyisi huomattavasti.
- Työnjohtoon, töiden suunnitteluun, palautteiden käsittelyyn jne. tarvittaisiin lisää resursseja.
- Vastuukysymykset tonttiliittymien osalta aiheuttaisivat hyvin todennäköisesti ongelmia.
- Kiinteistöjen tasapuolinen kohtelu tonttiliittymien avaamisessa olisi mahdotonta.
- Palvelua tarvitsevien tontinomistajien selvittämiseen käytettävät resurssit.

Käytettävissä olevilla resursseilla tonttiliittymien avaaminen auraustyön yhteydessä hidastaisi merkittäväällä tavalla katujen auraamista ja käytännössä tekisi mahdottomaksi väylien pitämisen liikenteen tarpeita tyydyttävässä kunnossa. Töiden viivästyisestä aiheutuva haitta turvalliselle ja sujuvalle liikkumiselle olisi kestävä.

Tarvittavista lisäresursseista johtuen, katujen talvikunnossapidon vuotuiset kokonaiskustannukset kasvaisivat karkeasti arvioiden 600 000 euroa - 700 000 euroa vuodessa. Runsaslumisina talvina summa voi olla huomattavastikin suurempi. Verrokkina voidaan mainita, että kunnossa- ja puhtaanapitolain uudistamista arvioineen työryhmän loppuraportissa Joensuun kaupunki oli esittänyt, että Joensuussa vastaavaksi lisäkustannukseksi oli arvioitu 500 000 euroa.

Asia osana vanhus ja vammaispalveluita

Katujen kunnossapidon tarkoitus on toteuttaa kunnossa- ja puhtaanapitolain mukaisia kunnalle määrättyjä tehtäviä. Kunnossa- ja puhtaanapitolain lähtökohtana on tien käyttäjien näkökulma. Kadut on pidettävä liikenteen tarpeet edellyttävässä tyydyttävässä kunnossa.

Kuntalaisaloitteessa on esitetty asemakaava-alueella omakotitalojen aurausvallien poistoja yli 75-vuotiaiden ja vammaisten kuntalaisten kiinteistöjen pihaliittymistä. Asiassa on huomioitava, etteivät kaikki yli 75-vuotiaat tai vammaiset ole palvelun tarpeessa tai halua sellaista ottaa vastaan. Vanhusten ja vammaisten ohella voi olla myös muita henkilöryhmiä, jotka ovat vastaavassa sosiaalisessa asemassa ja tarvitsevat vastaavan palvelun. Näistä syistä palvelun myöntäminen kategorisesti iän, vammaisuuden tai muun vastaavan perusteen nojalla ei ole yhdenvertaisuuden näkökulmasta, eikä myöskään julkisen sektorin resurssien tarkoituksenmukaisen käytön näkökulmasta perusteltua. Sen sijaan asia tulee jäsentää osana sosiaalihuoltoa ja sosiaalipalveluita, jolloin palvelun tarpeessa olevat voidaan tehokkaasti ja tarkoituksenmukaisesti kartoittaa osana sosiaalihuollon asiakkaan palvelutarpeen arviointia. Tällöin kaikki ne kuntalaiset, jotka ovat nimenomaisesti kyseisen palvelun tarpeessa voidaan löytää ja palvelu on mahdollista kohdentaa sitä todella tarvitseville.

Monissa kunnissa kyseinen palvelu on toteutettu hyvinvointialueen sosiaalipalveluiden myöntäminä palvelusetelienä, joilla tuen saaja on voinut tilata palvelun ja maksaa tontille johtavan kulkutien kunnossapitopalvelun palvelusetelillä. Hyvinvointialue päättää alueellaan mihin kaikkeen palvelusetelillä voi saada ja käyttää. Palvelusetelijärjestelmällä on näin myös kunnan työllisyyteen

vaikuttava positiivinen vaikutus. Palvelusetelin avulla palveluun oikeutettu voi tilata palvelun palvelusetelijärjestelmään hyväksytyiltä yrittäjiltä.

Tontille johtavan kulkutien kunnossapito ei kuulu yhdyskuntatekniikan toimialaan. Näin ollen myöskään kuntalaisaloitteen mukaisten vanhuksille ja vammaisille sosiaalisin perustein suunnattujen tukitoimien järjestäminen ei ole juridisesti yhdyskuntatekniikan kunnossapidon toimialalle kuuluva tehtävä. Kyseessä oleva kuntalaisaloite tulee juridisesti jäsentää osaksi sosiaalihuoltoa ja sosiaalipalveluita.

Tekninen lautakunta päätti tuolloin, ettei tonttiliittymien kunnossapitoa oteta teknisen lautakunnan tehtäviin. Lisämäärärahaa aloitteessa esitettyihin toimenpiteisiin ei esitetä. Tämän perusteella ehdotuksessa esitetyt kohteet tonttiliittymistä ja viheralueella olevista, lähinnä rakennuksille johtavista tieyhteyksistä poistetaan kaupungin kunnossapidosta ehdotuksen mukaisesti.”

3. Kaupungin kriteerit sen kunnossapidettävistä yksityisteistä

Tekninen lautakunta päätti 22.1.2019 § 17 kriteereistä, jotka täyttävät yksityistiet kaupunki voisi pitää kustannuksellaan kunnossa. Kaupunginhallituksen kokouksessa 28.1.2019 kaupunginhallituksen puheenjohtaja ilmoitti päättäneensä käyttää otto-oikeutta teknisen lautakunnan kokouksessaan 22.1.2019 tekemän päätökseen. Kaupunginhallitus teki asiassa päätöksen 8.4.2019 § 140, johon tuli useampi oikaisuvaatimus, jotka KH käsitteli 10.6.2019 § 223. Kaupunginhallituksen päätöksestä valitettiin Itä-Suomen hallinto-oikeuteen, joka teki asiasta päätöksen 12.10.2020. Missään vaiheessa kriteereitä ei muutettu.

Kouvolan kaupungin kriteerit kaupungin kunnossapidettävistä yksityisteistä ovat seuraavat:

- Tekninen lautakunta pitää kustannuksellaan kunnossa 1.5.2019 alkaen ne, jo nykyisin kunnossapitamansa yksityistiet, joilla on maankäytöllistä merkitystä ja jotka tullaan asemakaavoittamaan lähivuosina.
- Tekninen lautakunta pitää kustannuksellaan kunnossa 1.5.2019 alkaen ne, jo nykyisin kunnossapitamansa yksityistiet, joilla on merkittävää läpikulkuliikennettä ja jotka alkavat ja/tai päättyvät asemakaava-alueelle. Merkittävän läpikulkutien keskimääräinen vuorokausiliikenne (KVL) on yli 400.
- Tekninen lautakunta päättää, että pitää kustannuksellaan kunnossa 1.5.2019 alkaen myös asemakaava-alueelle johtavan yksityistien, jos yksityistien liikenne huomattavasti lisääntyy asemakaavan toteuttamisen / muutoksen seurauksena ja yksityistie on ainoa tieyhteys asemakaava-alueelle.
- Tekninen lautakunta päättää, että kunnan kunnossapito tarkoittaa normaaleja hoitotoimia; teiden peruskorjaus ei kuulu tähän avustukseen.
- Em. teiden on täytettävä yksityistielain vaatimukset kunnan avustamille teille.

Yksityistielain 84 § (Kunnan avustus) mukaan:

Kunta päättää sen varoista yksityistien tienpitoon myönnettävistä avustuksista, avustuksen ehdoista ja käytön valvonnasta samoin kuin tien tekemisen tai kunnossapidon ottamisesta kokonaan tai osaksi kunnan suorittavaksi. Edellytyksenä avustuksen myöntämiselle tienpitoon on, että tietä koskevien asioiden hoitamista varten on perustettu tiekunta ja että tiekuntaa ja yksityistietä koskevat tiedot yksityistierekisterissä sekä tie- ja katuverkon tietojärjestelmässä ovat ajantasaiset niin kuin 50 §:ssä edellytetään.

Lisäksi yksityistielain 85 §:n mukaan (Liikenteen salliminen avustettavalla tiellä)

Jos valtio tai kunta tämän tai muun lain perusteella avustaa tiekuntaa tai tieosakkaita yhteisesti tien kunnossapidossa, tien käyttämistä muuhun kuin tieosakkaiden hyväksi tapahtuvaan liikenteeseen ei saa kieltää tai tietä sulkea sinä ajanjaksona, jota avustus koskee. Sama koskee tietä, jonka kunnossapidosta kunta vastaa kustannuksellaan. Tien käytöstä 28 §:n nojalla suoritettavan maksun periminen voidaan kieltää tien kunnossapitoa koskevassa avustuspäätöksessä.

Jos muusta kuin tieosakkaiden hyväksi tapahtuvasta liikenteestä aiheutuu huomattavaa haittaa kiinteistön tai rekisteriyksikön omistajalle tai liikenneturvallisuudelle, voidaan avustettavan tien käyttö kunnan suostumuksella muiden kuin tieosakkaiden hyväksi kieltää tai sitä rajoittaa taikka avustettava tie sulkea. Kunnan on pyydettävä ennen tällaisen suostumuksen antamista toimivaltaiselta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta lausunto.

Jos valtio tai kunta tämän tai muun lain perusteella avustaa tiekuntaa tai tieosakkaita yhteisesti tien rakentamisessa taikka tie on tehty kokonaan tai osaksi kunnan varoilla, on kymmenen vuoden ajan viimeisen avustuserän nostamisesta tai kunnan tekemän tietyön päättymisestä lukien noudatettava, mitä edellä tässä pykälässä säädetään tien käyttämisestä muiden kuin tieosakkaiden hyväksi tapahtuvaan toimintaan tai liikenteeseen.